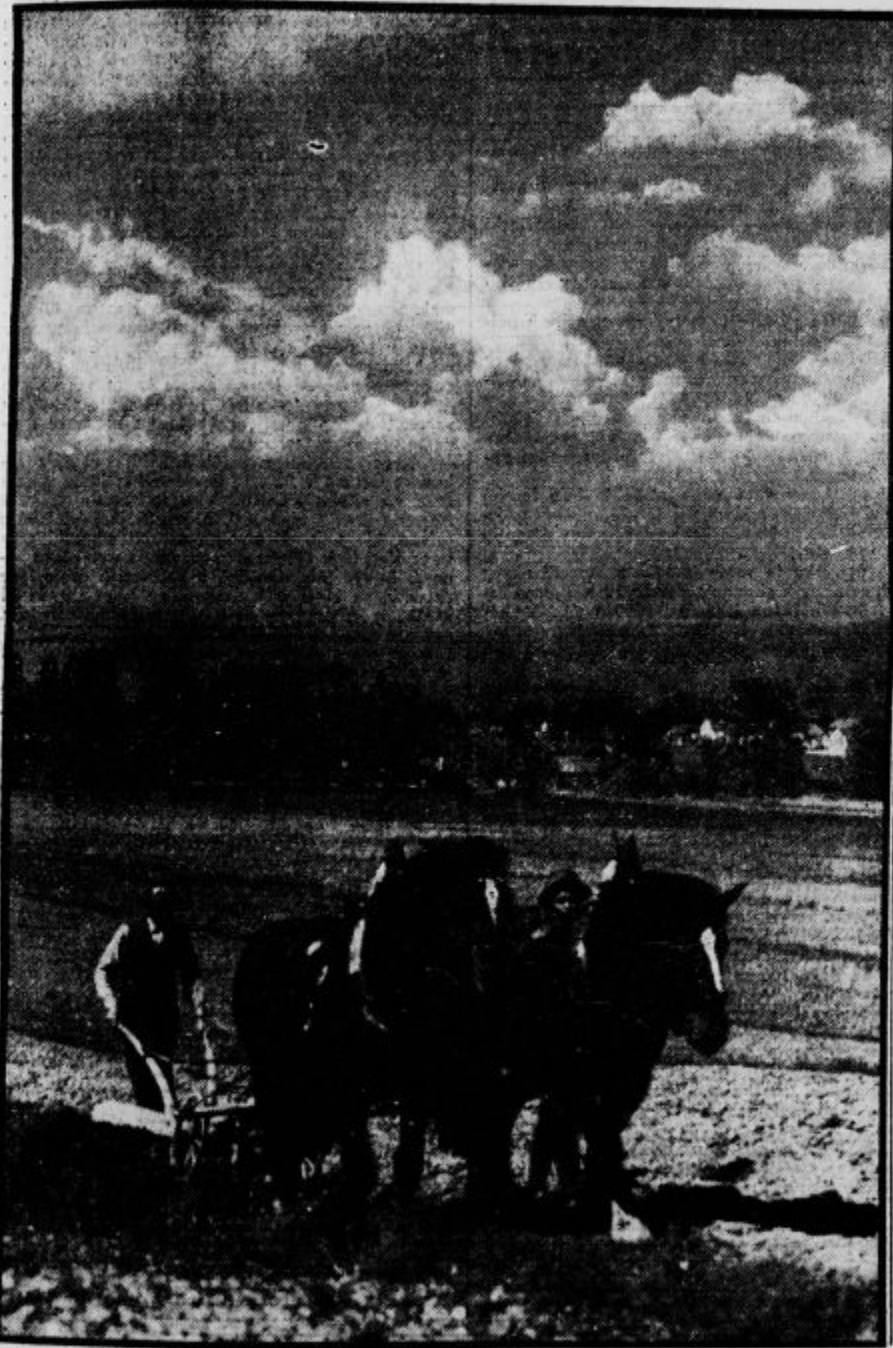

Pri št. 15-53. članj. strani 7/8, je priloga.
Gospodar, Gospodinja in mati!

Domoljub

V Ljubljani 8. aprila 1942-XX

55 - Štev. 15

Orač! Preden zastaviš svoj plug v zemljo, spomni se, da boš v potu svojega obraza oral, sejal in obdeloval očetno zemljo, da pa je Gospod tisti, ki daje rasti in blagoslov. Zato naj Tvoje delo posvečuje vera, upanje in ljubezen!

DRŽIMO SE STARIH NAVAD

Zivimo v modernih in naprednih časih. Napredka v gospodarstvu se nikar ne branimo in nikar ga ne zmetujemo. So pa med nami stare, častitljive navade, ki so za nas posebno značilne in zaradi starosti vsega spoštovanja vredne. Te pa obdržimo in ohranimo! Nikar svojim prednikom ne oponašajmo, češ kako so bili naši stari neumni, ker so to in ker so tako ravnali. Če take stare navade opazite, če nas vaši domači nanje opozarjajo, ohranite jih pri hiši ali v vasi kot častitljivo dediščino, izročite jih naslednikom, nikar se jih ne sramujte, ker drugod takih navad nimajo in jih zato tudi drugod niste opazili.

V šoli ste se učili, da je treba moliti pred važno nimo opravili. Pa se morebiti kdo obregne ob to staro navado, češ: »Kdo bo vedno molil? Delati je treba, delati. Delo človeka redi. Molitev nas pa samo ovira in mudi.« — Poglejte, kako so nas naši stari učili, kako moramo delo družiti z molitvijo in kako nas taka molitev nič ne mudi.

S križem je naš človek začel svoje delo. »Sveti križ božji.« je vzdihnil orač, preden je zastavil plug. Križ z bičem pred konja, preder je zapeljal od doma; križ na hleb, preden so ga naše matere porinile v peč, križ na hleb, preden so naše očetje začeli rezati kruh družini, križ po zitu, preden so začeli zrnje izpod nasada porivati v kot. S križem so spet končavali svoje delo. Križ tja, kjer so končali sejati zito ali saditi fižol. »Bog in sv. božji križ« se je glasil začetni in končni zdihljaj vsakega dela. Kje je zdaj še slišati kaj takega! Zdi se, kakor bi se naš moderni človek hotel svoje vere in svojih navad eramovati.

Zjutraj ob sedmih, opoldne, zvečer o marijah, — to je pristen narodov izraz! — ali se ni včasih takrat vse odkrilo in molilo svoj jutranji, opoldanski in večerni pozdrav? Kje so danes tisti naši ljudje, ki bi si upali kaj takega storiti!

Ali kadar so gnali živino na semenj in kadar so prignali kupljeno žival v hlev, ali je niso nekdanj sprejeli z blagoslovljeno vodo in odgnali spet v znamenju blagoslova?

Pa na cvetno nedeljo popoldne je gospodar razvezal butaro, ki jo je bil sinko nesel blagoslovit v cerkev, nekaj blagoslovljenega zelenja primešal živinski krmi, nekaj vejic vtaknil v streho, iz drugih pa naredil križe ter jih s sinom nesel ven na njive in travnike ter povsod polaknil po en tak blagoslovljen križec. — Vse to pa z globokim zapanjem v božjo pomoč. To je bila molitev! Ali še tako delate?

O svetih božičnih praznikih je bila v naših hišah večerna služba božja na tri svete večere: o božiču, ob novem letu in pred sv. Tremi kralji. Hišni oče jo je opravljal. In kako lepo, spodbudno in slovesno! Človek se skoraj ne sme spomniti nekdanjih, komaj minulih dni in časov. Bodoči možje in gospodarji! Vrnite nam prejšnje dneve!

Ah še veste, kaj je bil poprtinjak? — Komaj. To je bil najlepši hleb božične peke. Morda celo okrašen z vencem ali z IHS (Jezusovim imenom) kako ukrbno so ga čuvale naše matere v domačih skrinjah! Samo na svete večere so ga prinesle na z lepim prtom pogrnjeno mizo, kjer smo ga po kropljenju in kajenju poskropili z blagoslovljeno vodo. Kakšen praznik za hišo je bil, ko ga je na jutro sv. Treh kraljev sam oče, hišni gospodar našel in ga prišel deliti vsem domačim, najprej materi, potem otrokom; nazadnje je dobila svoj kos tudi živina v hlevu in celo kure na dvorišču. Vse je moralo biti deležno božičnega veselja.

Zdaj pa prihajajo po naših domovih ljudje, ki so malo pogledali po cvetu in obojejo naše lepe stare navade, češ, kako smo neumni. V Ameriki, da

(Nadaljevanje na drugi strani spodaj.)

Kaj je NOVEGA

d Pogumni otroci. Pri Škrabcevi hiši na Mlaki pri Ribnici se je pripetil včeraj zelo razburljiv dogodek. Triletna hčerka Franca Škrabca se je igrala ob vodi ter po nesrečnem naključju padla vanjo. Ko se je že potapljala, sta ji prihiteli na pomoč šestletna Anica Lesar in petletna Škrabee Marija ter jo rešili. Naj bodo te vrstice napisane v čast malima deklicama, da se bosta nekoč, ko doraste, lahko pisano izkazali, kako pogumni sta bili že v svojih otroških letih.

d Oddajanje pisem za tujino. Od 30. marca dalje morajo predajati stranke svoje pisemske pošiljke za inozemstvo osebno na pošti. V Ljubljani je za sprejem takih pošilk določena le pošta Ljubljana 1 (glavna pošta). Pošiljke se morajo predati pri zato določenem okencu ne frankirane v roke poštnega uslužbenca, pošiljatelj odnosno prinašalec mora plačati poštnino in z zakonito priznano listino (legitimacijo) s fotografijo dokazati, kdo je.

d Zmanjšanje količine žita, ki ga smejo imeti pridelovalci za svojo rabo. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal uredbi o oddajanju žita, ki ga imajo v zalogi pridelovalci, Prehranjevalnemu zavodu. Določila pravijo, da se količina žita, ki ga smejo obdržati neposredni obdelovalci zase in za svojo družino, zmanjša od 2 stotov na 1,85 stota. Pri kmetovalcih, ki pa sami niso neposredni obdelovalci zemlje, pa se količina žita, ki ga smejo imeti zase in za svojo družino, zmanjša od 2 stotov na 1,75 stota. V roku, ki ga bo določil Prehranjevalni zavod, bodo morali prizadeti oddati tisto količino shranjenega žita, ki tvori razliko med prejšnjo in sedaj dovoljeno količino. Uredba odreja, da morajo pridelovalci, obdelovalci svoje zemlje, oddati 15 kg žita ali 13 kg moke, ali 25 kg koruze ali 21 kg koruzne moke, ali 20 kg rži ali 17 kg ržene moke, ali 22 kg ječmena. To blago bo treba Prehranjevalnemu zavodu oddati do 15. maja.

d Za tiste, ki imajo radijske aparate. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je med drugim odredil: Imetniki radijskih sprejemnih aparatov so dolžni, da jih izročijo občinskemu uradu bivališča, ki izda o tem potrdilo in poskrbi za njih branbo na primernem kraju. Nadalje morajo hišni lastniki sneti s teh nepremičnin vse zunanje radijske antene. Ta dela se morajo dokončati do vstetega 20. aprila 1942. Policija za občino Ljubljana in okrajna nabelstva za svoja okrožja smejo na prošajo opustiti obveznosti izročitve radijskih sprejemnih aparatov. Dokler se prošnje ne rešijo, se sme odložiti izročitev aparatov, vendar ne več ko do 30. aprila 1942.

d Nove odločbe glede razdeljevanja mleka. Dokler traja pomanjkanje mleka, je pristojna oblast odločila sledeče: a) dojenčki do 1 leta 1 liter na dan; b) otroci od 1. do 7. leta po pol litra na dan; c) otroci od 7. do 10. leta po četrt litra na dan; d) osebe, ki so stare nad 60 let, po pol litra na dan; e) osebe z zdravniškimi spričevali po pol litra na dan, ako zdravnik ni predpisal drugače. Drugi pridejo v upoštevanje šele tedaj, ko bodo pravkar navedeni upravičenci dobili svoj mlečni delež.

d Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine sporoča članstvu, da stopi s 1. aprilom v veljavo čl. 13. naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, ki določa poletni čas obratovanja. V smislu čl. 2. te naredbe je odrejen sledeči poletni obratovni čas: trgovine oblačilne stroke, pohištva, papirnice, knjigarne in trgovine z mešanim blagom od 8.30 do 12.30 in od 16 do 19; trgovine z živili in prodajalnice premoaga in drv od 2 do 12 in od 16 do 19; trgovine s sadjem in zelenjavo od 6.30 do 12.30 in od 15 do 19; prodajalnice kruha in mlekarne od 6.30 do 20; prodajalnice peciva, slaščic in piškotov od 8 do 20; prodajalnice rastlin in cvetja od 6.30 do 12.30 in od 15 do 20.

d Iz Ducejevega sklada sta dobila nagrado v znesku 600 lir zakonec Dimnik Viktor in Frančiška iz Vevč o priliki rojstva dvojčkov.

d Obreda umivanja nog so se udeležili na velikih četrtkih, dne 2. aprila 1942, v ljubljanski stolnici sledeči starčki: Janez Vičič iz Ljubljane, 94 let; Andrej Šef iz Ljubljane, 93 let; Janez Flak iz Podzemlja, 91 let; Anton Čič iz Ljubljane, 90 let; Anton Adam iz Borovnice, 89 let; Jožef Cve-

trežnik iz Ljubljane, 87 let; Franc Bitenc iz Ljubljane, 86 let; Alojzij Polanško iz Ljubljane, 84 let; Janez Murr iz Ljubljane, 77 let; Jakob Grčman iz Ljubljane, 80 let; Jožef Šušteršič iz Ljubljane, 77 let. Skupna starost starčkov znaša 1095 let.

d Nove uradne ure. S 1. aprilom so uvedli v vseh državnih uradih v Italiji poletni delovni čas, ki je določen za delavnike od 8—14 in za nedelje in praznike od 8—12.

d V Mostarju je umrl tudi mnogim Slovincem znani škof Mišič. Naj počiva v miru.

d Dodatni obrok 100 gramov sladkorja za otroke do 14. leta starosti se bo dobil na oblačilno nakaznico. Za otroke pod 1 letom starosti, ki nimajo oblačilne nakaznice, bo dala občina posebno listino.

d Rane neogode. Huda nesreča se je zgodila nedavno v ljubljanskem zavetišču sv. Jožefa. Dve-ma gojencema, in sicer 10 letnemu Tekavcu in 20 letnemu Janezu Pintarču se je vnela obleka, ker sta stala preblizu zakurjene peči. Oba sta bila hudo opečena in sta že ponoči v bolnišnici umrli.

d Pri padcu na cesti si je zlomil levoico 8 letni Joško Kepič iz Šmartnega ob Savi. — Ko je padel po stopnicah, si je zlomil desnico 7 letni Franc Žužek iz Velikih Lašč. — Ko je tekla po stopnicah, je padla in si zlomila nogo 14 letna dijakinja Milena Lakner iz Most v Ljubljani. — Hudo si je poškodoval oko 40 letni posestnik Anton Zupančič iz Št. Vida pri Stični. — S koleca je padel in si zlomil ključnico 49 letni posestnik Janez Kavčič z Vrhnike. — Z voza je padla in si zlomila nogo 30 letna žena mesarskega mojstra Ročjeva iz Ljubljane. — Desnico si je zlomil pri padcu 77 letni zidar Ivan Kogovšek iz ljubljanske Rožne doline.

— 8 letna Ivana Novak iz Breznice je zvrnila nase lonec vrelega luga in se nevarno oparila. — S stola je padla in si zlomila levoico 56 letna vdova Marija Magister iz Ljubljane. — Na cesti pri Litiji je trčil z avtom 42 letni delavec Janez Zajc in si je zlomil nogo v stegnu. — Nogo v gležnju si je zlomila pri padcu na dvorišču posestnikova hči Ivanka Povšnar v Kropi. — V istem kraju si je pri padcu na cesti zlomila roko 20 letna tovarniška delavka Antonija Zupan. — Težek kos železa je padel na nogo 30 letnemu delavcu Jožefu Pušu iz Sp. Hoč pri Mariboru in mu jo zdrobil.

d Prodaja konserviranega sadja in marmelade katerekoli vrste in kakovosti je ukinjena z odredbo pristojnega ministarstva. Trgovci na drobno smejo izpolniti svoje obveznosti do odjemalcev le v toliko, kolikor jih dopuščajo sedanje zaloge.

d Požar je nastal te dni v vipavski Planini v hiši posestnika Josipa Pipana. Zgorelo je mnogo sena in koruze.

d Prodaja in prost nakup perutnine je prepovedana na Hrvaškem. Za nakup te živali je pooblaščen izključno zajednica za perutnino.

d Vejaki-birmanci. Nedavno je podelil v Turinu tamkajšnji kardinal-nadškof ob navzočnosti številnih vojaških in drugih odličnikov zakrament sv. birme 42 vojakom 1. topniškega polka.

d 75 metraških stotov mila je zaplenila policija v delavcih mehanika Rinalda Bulgheoronia v Milanu. Milo so zaplenili in zaprlj vse osebe.

d Ribje konzerve so odvzete iz prodaje. Prosta pa je še nadalje prodaja soljenih rib v količinah do 50 kg.

d 18. sin se je rodil pred kratkim kmetovalcu Karlu Venturiju iz Lesna pri Milanu. Mati in oče, ki sta 20 let poročena, sta dobila številna voščila in darila od sosedov in sovaščanov.

d Službeni list 51.26 objavlja naredbe: glede obvezne oddaje radijskih sprejemnih aparatov in odstranitve radijskih anten, spremembo cenikov za zdravila in davčne olajšave družbi »Emona«.

d Kraja Jerman Vrh in Sleme, ki sta spadala v okoliš pošte Bučka, so priključili okolišu pošte Škofljan pri Mokronogu.

d Smrt Ducejevega veroučitelja. V Bieli je umrl 87 letni duhovnik Cesare Travani. Med njegovimi učenci je bil l. 1892 v četrem razredu ljudske šole v Faenzi tudi Benito Mussolini, sedanji Duce Italije.

d Bolniška blagajna TBPD v Ljubljani razpisuje mesto pogodbenega zdravnika za splošno

NOVI GROBOVI

Smrt zaslužnega gasilskega veterana

nemu gasilskemu veteranu boji Gospod najboljši plačnik!

V Starem trgu pri Višnji gori je nedavno umrl Jakob Slapničar, dolgoletni služabnik tvrde Mihaela Omahna. — V Celju je odšel v večnost med trgovskimi krogi znani in priljubljeni trgovski zastopnik Jug Francec. — V Dobriču na Dolenskem je zaspala v Gospodu dobra krščanska mati 86 letna Marija Verec roj. Perpar, sestra dveh duhovnikov: kapucina p. Hilarija in župnika Franceta Perperja. — V Stožicah je na veke zatislil oči posestnik Janez Bizjak, oče kas. sodnika dr. Ivana Bizjaka. — V Novem mestu je zapel mrtvaški zvon soprog katastrofskega inspektorja **Rosi Marinček**. — V Sori pri Zireh je umrila 77 letna blaga mati **Marija Kogovšek** roj. Seljak; bila je zelo usmiljena do revežev in rada je darovala v dobre namene. — Na Pristavi pri Trebnjem je odšel v večnost **Miha Živec**, 72 letni železničar v p. — V Bršljuni pri Novem mestu je odšla v večnost posestnica **Jožefa Novak**. — V Zg. Biški je na veke zatislil oči vlakovodja drž. železnice **Ivan Vidmar**. — V Ljubljani so odšli v večnost: **Anton Završnik**, mizarski mojster splošne bolnišnice v Ljubljani, mož kremenitega značaja; inž. dr. **iur. Henrik Luckmann**; v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani velika dobrotnica revežev **Marija Turin** roj. Tabor; **Matija Kramer**; železniški uradnik v pok. **Rudolf Schoss** in 62 letna **Ivana Gale**. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Umrli so še: v Sodražici **Ivanka Kerže**, v Ljubljani posestnica in gostilničarka **Cerne Frančiška**, v Herneljah — hudo okopan od svojih staršev — sedemletni **Evgen Benež-Dorč**.

prako v Novem mestu. Mesečni honorar znaša — 256.50 lir.

d Novačenje za nadaljnjih 8000 pomožnih karabinerjev je odredilo vojno ministarstvo.

Posojilnica v Trebnjem je odprla svojo podružnico v Mokronogu. Opozorila je vse dolžnike in vlagatelje bivše Kmetijske hranilnice in posojilnice v Mokronogu, da je posojilnica v Trebnjem prevzela od nje vso aktivno in pasivo t. j. vse upnike in dolžnike, ter je stem mokronoška zadruga prenehala obstojati. Podružnica v Mokronogu bo poslovala vsako sredo, vsak prvi četrtek v mesecu in vsak sestanek dan od 11 do 13.

Iz raznih krajev

Spodnja Slivnica pri Grosupljem. Na praznikih je Spodnja Slivnica doživela spomina vreden dan: blagoslovitev kipov Sreca Jezusovega in Marije Pomocnice ter posvetitev cele vase presv. Sreca Jezusovemu. V cerkvi je izvršil obred blagoslovitve g. župnik Janez Kogovšek, ki je v kratkem nagovoru pohvalil domačine, da v teh časih iščejo tolažbo in pomoči pri svojih nebeških zaščitnikih. — Kip Sreca Jezusovega je dar Jožefa in Antonije Gruden (po domače Špančevi); za kip Marije Pomocnice so pa darovali vsi vaščani. Prisrčna zahvala vsem, ki so kakor koli pomagali in sodelovali.

POSOJILNICA V TREBNJEM je otvorila svojo podružnico v Mokronogu

Car in šaljivec

Na carskem gledališču v Petrogradu je za časa Nikolaja I. nastopal tedaj sloveči komik Martinov, ki je bil kakor dvojček podoben carju samemu, katerega je tudi znal v glasu in vedenju tako posnemati, da bi ga bil vsakdo lahko zamenjal s carjem. Martinov je nekega dne prišel h knezu Volkrukskemu, ki je bil takrat carski intendant. Igralec je čakal zunaj v predsobi, da pride na vrsto. Tedaj pa vstopi v sobo car, ki je hotel k svojemu intendantu.

»Kaj pa počnete tukaj, Martinov?« ogovori car igralca, ko gre mimo.

»Knezu sem hotel predložiti svojo prošnjo za dopust.«

»Kar z menoj pojdite, Vas bom pri ministru podpiral.«

Tako je car Nikolaj I. v spremstvu igralca Martinova stopil v kneževu pisarno ter je kneza takole nagovoril: »Privedel sem Vam s seboj prošnjo. Nato pa se obrne k Martinovu in mu pravi: »Še poprej pa morate mene oponašati.«

Martinov je bil ves v zadregi, češ: »Veličanstvo, ne morem, saj nimam niti potrebne obleke.«

»Tukaj je moja čelada!«

Martinov brez posebnega pomišljanja brž dene na glavo carjevo čelado, stopi z desno nogo malo naprej, kakor je bila carjeva navada, ter z docela carjevim glasom povpraša ministra:

»Prevzvišeni, kako ste zadovoljni z igralcem Martinovim?«

Ne da bi čakal, kaj bo odgovoril minister knez Volkruški, si Martinov brž sname čelado, se postavi gologlav pred carja, kakor minister sam ter spet z docela ministrovim glasom in z globokim poklonom spregovori:

»Zelo sem zadovoljen, Veličanstvo!«

Zdaj spet naglo dene na glavo carjevo čelado ter s carjevim glasom pravi: »Če ste Vi, ljubi knez, z Martinovim zadovoljni, pa mu izplačajte tisoč rubljev ter mu dajte tri mesece dopusta.«

Nato pa Martinov spet sname čelado ter z ministrovim glasom odgovori:

»Bom takoj izvršil, Veličanstvo.«

Car se je med to predstavo neprenehoma smejal ter je na zadnje dejal ministru: »Če Vam je Martinov v mojem imenu velel, da mu izplačajte tisoč rubljev, bo to pač treba izvršiti. Dopravljen šaljivec je ta Martinov. — Zahvaljujem se Vam, Martinov, dobro se odpočitje ter pazite na svoje zdravje.«

Okrog sosedov

s Preskrba Zagreba z mlekom. Zagrebška občina je ukrenila vse potrebno, da bo Zagreb stalno v zadostni meri preskrbljen z mlekom. Zaradi hitrejšega prevoza mleka v Zagreb je zagrebška mestna občina kupila sedaj še štiri tovorne avtomobile, ki dovažajo samo mleko iz oddaljenih krajev v hrvatsko prestolnico.

s † Škof Alojzij Mišič. Iz Mostarja poročajo, da je tamkaj umrl v visoki starosti škof oče Alojzij Mišič. Pokojni mostarski cerkveni poglavar se je rodil l. 1850. Bil je dolgo časa provincial frančiškanskega reda v Bosni. Za mostarskega škofa je bil imenovan l. 1912. Za časa njegovega škofovanja se je v Hercegovini zelo utrnilo in razširilo delovanje katoliške akcije. Šploh je umrl škof z vso vneto in naklonjenostjo podpiral številne katoliške organizacije.

s Po uradnem štetju je sedaj na Spodnjem Stajerskem pol milijona prebivalcev.

s Hrvatske ministristvo za obrt in veleobrtni je izdalo dodatno tožnjačenje o tem, koliko sme posameznik nositi iz kraja v kraj živeča. Krušne moke je mogoče prenesti do 1 kg, koruzne moke 3 kg, krompirja 5 kg, mesa, slanina ali pa svežega mesa v teži 3 kg. Tako se more v eni pošiljki poslati ali prenesti iz kraja v kraj do 10 kg živeča. Za večjo količino pa je potrebno imeti posebno dovoljenje.

s Za 70% se skrtili hmeljske nasade na Spodnjem Stajerskem v korist žitu in krompirju.

s 33.000 srbskih delavcev iz delavk je sedaj zaposlenih v Nemčiji. Doslej so poslali domov okoli 35 milijonov dinarjev.

s Šestvinske občinske posle na Gorenjskem je te dni prevzel novi župan Lovrene Mauer. Izročilni županstva je prisostvoval tudi vodja krajevne skupine, Dosedanji župan Karel Erjavac je dobil za svoje uspešno delo toplo pohvalo. Vsi občinski uslužbeni so tudi novemu županu obljubili zvesto

NAŠI VELIKI MOŽJE

Anton Janežič

Janežič se je rodil l. 1828. v Lešah pri znamenitem Sent Jakobu v Rožu, tedaj v krajih, ki so nam znani iz lepe povesti o Miklovi Zali. Šole je obiskoval v Celovcu, kjer je končal gimnazijo in Beč. In komaj je to dvoje dovršil, že je bil po prizadevanju velikega Miklošiča postavljen za učitelja slovenščine na sami gimnaziji, ker se je v maternem jeziku tako zelo odlikoval že kot dijak. Pozneje je Janežič še dalje študiral in se javil na Dunaju k izpitolu za profesorja slovenščine, nemščine in zemljepisa. Ko je izpite napravil, je te predmete do svoje smrti poučeval na celovški realki in gimnaziji. Umrl je prav tam l. 1869.

Janežič je tudi drugim učiteljem slovenščine pomagal na ta način, da je napisal dolgo vrsto slovenskih učnih knjig od slovarja in slovnice do prvih štank in antologij. Svoj slovar je izdal 1850 in 1876 in ga sestavil po Gutsmanu in Murku, svojo slovnico pa je prvič izdal l. 1854, in jo posnel po zgledu Metelkovega in Miklošičevega. Posebne omembe je vredno, da je ta Janežičeva Slovenska slovnica za naše gimnazije doživela v vsem nič manj kakor deset izdaj (pozneje je po Janežičevi smrti priredil Jakob Sket!) in je v naših srednjih šolah veljala prav do prve Breznikove slovnice leta 1916.

Janežič je imel poleg odličnega vgojnega daru tudi izreden dar za organizacijo, zato je bil naravnost poklican za urednika različnih knjig in listov in organizatorja družb. Vrsta lepovednih listov in del, ki jih je urejeval in klical v življenje Janežič, je kar precejšnja. Tako je v letih 1852-53 v Celovcu izdal in urejeval Slovensko Bčelo, 1854 Glasnik slovenskega slovetva, polnih deset let pa časopis Slovenski glasnik (1858—1868). Ta list je bil najpomembnejši v tistih časih, saj je bil naš takrat edini književni, vzgojni, družinski in znanstveni časopis. Janežič ni v tem listu opravljal le uredniških poslov kot takih, marveč je tudi vzgajal in podpiral naše takrat najboljše kulturne delavce, kakor Jurčiča, Jenka, Erjavca, Gregoričiča in druge. Sodelovali so pa tudi Levstik, Stritar, Valjavec, Vajevci, skratka, okrog Janežiča in njegovega Slovenskega glasnika se je zbrala vsa četa

takratnih pesnikov in pisateljev. Naš urednik je bil pa tudi po svojem blagem in mirnem značaju kot ustvarjen za tako delo, ko je moral zmerom gledati, da je vozil po srednji poti in se tako ni zameril niti Bleiweisu niti Levstiku. Koliko sporov, koliko napadov, koliko nesporazumov je tako preprečil blagi Janežič! Šele ob koncu svojega urejevanja se je bolj nagnil na stran mladih, ki so zmerom bolj izpodpirali in končno prevzeli za Janežičem bogato dediščino ter ustanovili Zvon — na Dunaju.

Posebno velike organizacijske sposobnosti in zasluge pa si je pridobil Janežič v družbi s Slovnikom in Einspielerjem pri ustanovitvi in vodstvu Mohorjeve družbe, saj je bil dolga leta njen tajnik. Pomen te družbe za naš rod je izreden, saj je pred dvema letoma obhajala že 80 letnico svojega obstoja in v tem dolgem času razposlala med naše preprosto ljudstvo na milijone knjig! In njena prva leta so bila vsa v znamenju delovnega tajnika Antona Janežiča. Kaj pa na deželni med Mohorjevkami najrajši berete? Gotovo Koledar in Večernice! Glejte, in ravno Koledar in znamenite Večernice so zamisel tajnika Janežiča!

Kot najpomembnejši urednik svoje dobe je Janežič tudi mnogo storil za ustvarjenje vseslovenskega knjižnega jezika. Dotlej so namreč skoraj vsi pisatelji pisali v »kranjsčini«, prav v času Janežičevega nastopa v slovenski javnosti pa se je osnova glede novih oblik. In k temu pomembnemu uspehu je mnogo pripomogel tudi Janežič s svojimi listi.

Spočetka je bil Janežič tudi vnet ilirac, pozneje pa je seveda zavrgel vsako mešanje našega knjižnega jezika s tujimi primesmi in se odločil za samostojno slovensko književnost in jezik.

Tako je Janežič v naši kulturni zgodovini petdesetih in šestdesetih let preteklega stoletja najodličnejši organizator slovenskega časopisa in družabnega življenja ter najpomembnejši kolnik svoje dobe, saj naše ljudstvo še danes uživa velike sadove njegovega vsestranskega narodnega delovanja.

s Nemške državne železnice so naprosile potnike, naj v prenapolnjenih vozovih od časa do časa odstopijo svoje sedeže stoječim potnikom.

s Preosnova srbskega pravopisa. V srbskem prosvetnem ministristvu je pričela zasediti komisija ki se bavi s preosnovo srbskega pravopisa. Komisija ima nalogo očistiti srbski pravopis vsega, kar se je v ta pravopis sprejelo v prejšnjih letih. Omenjena komisija namerava istočasno posodobiti srbski pravopis.

s Tečaj za domače belniške zdravljenje je končalo 24 deklet v bolnišnici na Golniku.

Za dobro voljo

Moški niso nič prida... Mica: »Je že tako na svetu, da noben moški ni kaj prida!« — Jera: »Him, ja! Samo to je slobo, da amo me njih boljše polovice.«

Točno je odgovoril. Tinček je bil z mamico pri zobozdravniku. Bila je to njegova prva križeva pot. Ko se vrne domov, ga vpraša oče: »No, Tinček, te zob še boli?« — »Ne vem, zobozdravnik ga je obranil!«

Andrejčev Jože bi si rad kupil konja. Gre na semenj ter si izbira konjčiča. Prodajalec na vse pretege hvali, kako je njegov konjčič isker in uren. »Če ga danes ob pol osmih v Ljubljani zajašete, ste ob pol desetih že v Novem mestu.«

Andrejčev Jože nekaj časa premišljuje, nato pa pravi: »Nisem kupec tega konja. Kaj neki bi z njim, ko pa ob pol desetih v Novem mestu nimam nobenega opravka.«

DIMNIKAR

C. Invernizlo

ZA NAŠE MLAJŠE

(Dalje.)

Trenutek nato je mati Čebula položila predenj ocvrto jajčno jed z velikim kosom kruha in kozarcem vina.

»Jej, mali,« je rekla, »popravi se in potem boš spal, kajti mi delamo samo ponoči.« In izbruhnila je v krahot.

1A.

Plezaček je z navidezno lakoto pospravil ponudene mu jedi in medtem pripovedoval, da je prišel s planja, da je njegov gospodar čmeren, toda pošten človek, ki sili svoje fante k pretežkemu delu in ga gorje le-tem, če mu ne bi prinesli domov vsega denarja! Zato sta s tovaršem, ko sta imela opraviti z ometanjem dimnika v neki hiši, v kateri je bilo vseh vrst božjih dobrin, videč na pisalni mizi zlate kovanice, mislila, da gospoda v tisti palači prav gotovo ne bo propadla, četudi ji zmanjka kakšen zlatnik, pa sta se okoristila s trenutkom, ko sta bila sama, ter si vzela perišče zlata in ga skrila v vrečo za saje.

Nobenega od njiju niso opazili. Ko sta odšla odondod, sta se s prijateljskim zaveznikom odpravila v neko gostilno izven mesta, kjer sta jedla in pila na vse pretege. Ko sta se vračala proti domu, sta začutila potrebo, da bi prešela denar, ki jima je ostal; tako ju je zalotil policaj ter ju odgnal v zapor.

Plezaček je vse te laži pripovedoval neprisiljeno, kar ni moglo zbuditi pri poslušalcih nobenega suma.

Vsekoder pa je vprašal Rudi, ko je fant dokončal:

»Pa kako so te na mah izpustili v svobodo, če je res, da si kradel?«

»Zato, ker je prišel moj gospodar in trdil, da sem premajhen, da bi imel pogum, prilastiti si tuje blago, in je dal poroštvo zame. Za mojega tovariša pa ni hotel jamčiti, ker je po njegovi domnevi moral izvršiti tatvino po svoji glavi. In res je ubogi Balin ostal v luknji, medtem ko sem jaz, ki sem bil dejanski iznajditelj kraje, odšel prost s svojim gospodarjem.«

Plezaček se je tako dobro smejal, da je bil videti odkritosrčen.

»Prav zares, zviti gobček imaš!« je opomnila mati Čebula. In če bi bil preoblečen v dekliško obleko, bi te suhotnega, kakor si, pa spriču tvojega roznatega in mlečnega obraza, plavih oči, nihče ne prepoznal.«

In namignila je proti moškim, ki so ji z nasmehom odgovorili.

Plezaček se je delal, kakor da ni opazil tega: govoril je še nekoliko, toda z enoličnim glasom in zehajoč, kakor da bi se na vso moč trudil, da bi ohranil veke odprte.

»Pojdi, pojdi, zlekni se na tistole slamo in zaspi,« je rekla mati Čebula. »Te bomo že prebudili, kadar bo čas.«

»Da, gospa, hvala vam,« je zamrmral deček in stopil v označeni kot, kjer je bil kup slame.

Delal se je, kakor da sladko spi, in začel smrčati. V resnici pa je bil doobra buden: oči je imel zaprte, ušesa pa odprta.

»Da,« je ponovil Rudi, »to je vprav tak dečko, kakršnega potrebujemo, da bomo prišli noter: glejte tukaj našrt hiše.«

Plezaček je zaslišal nekakšen šum, kakor da bi se razgrnil papir.

Nastal je trenutek molka.

»Spraviti ga na vrt, kakor sem vam že rekel, je kaj lahko: vrata, ki jih vidite označena tukaj-le, so na pol sneta in tudi otrok bi jih mogel odpreti. Je pa pes, ki mi povzroča nekoliko skrbi, in ravno zaradi tega je po mojih mislih potrebno napraviti prej tisto pot, o kateri sem vam govoril: tukajle je okence, skozi katero naj bi splezal dečko; odondod bi stopil na hodnik, ki je vrhu stopnice, od koder ne bi potreboval več kot nekaj sekund, da smukne dol ter nam odpre vrata. Obe ženski spita v tehle dveh sosednjih si sobah in skušali ju bomo iznenaditi v spanju: v sobi gospodinje je železna omara in tukaj v dežel se govori, da je notri draguljev in vrednostnih papirjev v vrednosti nad dve sto tisoč lir.«

»Šmenta, izplaša se tvegati!«

»Če mi boste do pičice poslušni, ne bomo tvegali ničesar.«

»Neumno bi bilo, da bi izgubili takšno priložnost!« so vzkliknili zlikovci. »Bodij prepričan, Rudi, da se ne bomo niti za prst premaknili brez tvojega ukaza.«

Plezaček se je spriču teh razgovorov ves skrčil in vznemiril.

Moral bo po tem takem sodelovati pri tem podjetju, katerega namen je bila kraja in morda še kaj hujšega!

Dečko je bil namreč uverjen, da zlikovci ženskama, če se bosta prebudili, ne bodo prizanesli. In on bi moral spraviti dva rokavnača v hišo?

Oh, morda pa je Bog tako dopustil, da je pala ta izbira nanj v rešitev tistih ubogih žrtvi! Da rešil ju bo, je obetal Materi božji.

Dimnikarček je odprl usta v samozavesten nasmeh in počiviljen po teh mislih je zaspal, ne da bi bil slišal preostali pomeneček podležev.

Plezaček je bil tako truden, oslabljen po preostalih notranjih pretresih, da je spal ves dan in še dober del noči.

Nenadoma pa ga je prebudil glas matere Čebule.

»Vstani, dečko,« je velela, »čas je, da se pripraviš. Spal si kakor polh in moral si se odpočiti.«

Dimnikarček je široko odprl oči in videl, da je sam s starko v sobi, ki jo je razsvetljevala okajena svetilka. Poleg mize je zagledal velika banjo, polno vode.

»Hitro, sleci se,« je ukazala ženska, »moraš se okopati in se obleči v novo obleko.«

S temi besedami je pokazala borno dekliško obleko, ki je ležala na mizi.

Plezaček je čutil, kako mu od sramu stopa rdečica v obraz in za trenutke je obšla misel, da bi se upri temu pozivu.

Toda spomnil se je razgovora, katerega je slišal, in zaobljube, ki jo je naredil Materi božji. Pustil je, da mu je mati Čebula pomagala, da se je slekel. Postavila ga je v banjo, ga zdrgnila po životu, obrazu in glavi, tako da je izginila z njega vsaka sled saji, mu nato nataknila čisto, toda zakrpano srajco, temno žensko spodnje krilo, obleko iz progastega platna z rokavi, razstrganimi na komolcih, par preluknjanih nogavic in par za močno razparanih nizkih škornjev. Nato mu je močno razparanih nizkih škornjev. Nato mu je pod vratom.

Mati Čebula je med tem oblačenjem vzklikala od občudovanja in zraven pojasnjevala Plezačku, kaj bo moral storiti.

»Kako krasna punčka! Pravi biser lepote si! Toda pazi se dobro, da ne boš govoril. Vsi morajo misliti, da si moja vnukinja, sirota brez matere in da je tvoj očka v Ameriki. Če boš dobro opravil svojo nalogo, če me boš ubogal do pičice, te zagotavljam, da boš imel, dokler boš pri meni in mojih sinovih, dva od mladcev namreč, ki si jih videl, sta moja sinova, imenitno življenje. Užival boš vsakovrstne sladke približke, ne bo ti manjkalo oblek in igrač. A če se boš skušal upirati... dva prsta okoli tegale belega vratu in kar bo, pa bo. Ne šalji se z nami, razumeš, srček?«

Plezaček je poslušal in ostal na videz miren.

»Gospa,« je dejal, »nikar se ne bojte: deček sem, a ne žival. In če me ne boste preoblagali s delom, vam obljubljam, da vam bom poslušen s vsem.«

Mati Čebula ga je poljubila in on si je siloma prizadeval, da je prikril svoj stud.

»O, tvoja naloga ne bo težka,« je rekla in se zarežala, »nasprotno, zabaval se boš. Poslušaj dobro, kar ti bom povedala: čez eno uro odpotujemo. Odpravimo se v neki kraj, ne posebno daleč, kjer bo semenje. Eden mojih sinčkov bo postavil na svojo stojnico obliže in nekakšno tekočino, ki odpravi vsakršne madeže; drugi, ki bo danes hodil ob berglah, bo prodajal pesmice in lističe z napovedmi sreče; jaz bom imela škatico z vezalkami, gumbi in trakovi, ti pa boš stal poleg svojega kruljavega strica ter prosil miloščino. Kruljec, tako ga imenujejo, ti bo dal potem svoja navodila; za zdaj ti ne povem ničesar drugega. Opozarjam te, da me moraš klicati vedno za teto.«

»Razumem; toda nekam sram me je v tej obleki; niti hoditi ne znam!«

»Béži, béži, ne delaj se smešnega! Privadiš se boš; v ostalem pa je ne boš nosil dolgo časa. Če se nam bo posečeli nek našrt, boš dobil tudi ti svoj delež in potem te bomo izpustili.«

Plezačku so se zaiskrile oči.

»Res? Ali mi obljubite?«

»Hočeš, da ti prišežem? Torej, namesto da bi imel pasje življenje, kakršno imajo tvoji tovariši, se boš lahko vrnil v svoj rojstni kraj ter prinesel družini vrečo denarja; lahko se boš počivil na svojega gospodarja.«

Dimnikarček je tako dobro glumil svojo vlogo, da mati Čebula ni imela nikakršnega suma. Oh, če bi bila mogla brati dečkove misli!

V tem trenutku sta stopila v sobo velikan in pohabljenec, toda oba tako namemljena, da ju je dimnikarček spočetka le s težavo prepoznal.

Videč Plezačka v tej novi dekliški opremi, sta zlikovca izbruhnila v glasen krahot.

»Stavim sto lir proti enemu soldu, da ga niš njegov gospodar, če bi šel mimo njega, ne bi prepoznal!« je vzkliknil velikan. »Častitam vam, mati Čebula! Ste mu tudi obrazložili njegovo vlogo?«

»Sem, a to mu bomo spotoma še izpopolnili,« je odvrnila starka.

(Nadaljevanje prihodnjega št.)

Krompir – evropski riž

Kar je Kitajcu riž, to je Evropejcu krompir. Jemo ga ob vseh prilikah. Kuharski umetniki trdijo, da ga znajo pripraviti na dve sto različnih načinov.

V Evropi je krompir znan šele nekaj stoletij. Pradomovina mu je južna Amerika, in sicer države: Peru, Čile, Bolivija in Meksika. V Evropo so ga zanesli šele v 16. stoletju.

V Nemčiji so začeli gojiti krompir za tridesetletne vojne, vendar so krompir splošno sadili v Nemčiji šele ob lakoti okrog leta 1770.

Nova rastlina je imela spodbudno obilno nasprotnikov, seveda največ med kmeti samimi,

Krompir sade

Izorani krompir deljejo na kupe

ki se niso in se tudi še danes ne navdušijo za vsako novotarijo. Razne evropske vlade so uvidele koristnost krompirja, zakaj koder so ga začeli gojiti, niso poznali več lakote.

Vladarji in njih ministri so si na vse moč načine prizadevali, da bi uvedli saditev krompirja vsepovsod. Kraljevska hiša na Francoskem je dala prednost krompirjevim cvetom pred vsemi drugimi cvetlicami. Marija Antoneta je prišla nekoč na dvorni ples vsa okitena s krompirjevim cvetom.

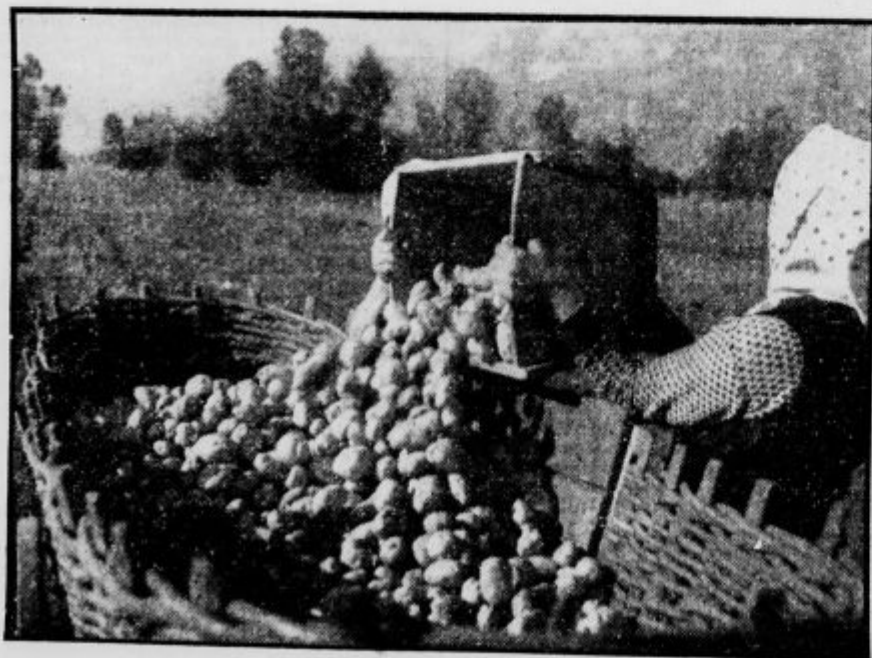
Precj je potegnil kmete v okolici Pariza dvorni botanik Parmentier. Sprva se je zamašil, da bi kmetje gojili krompir. Nato je poskušal z zvijačo. Dal je razglasiti, da bodo pričeli na dvornih njiyah saditi krompir, ki ga bodo porabljali le za slovesne pojedine, zakaj

krompir je okusna jed, vredna le vladarskih ust. Čez dan so vse njive močno zastražili. Teško je bilo priti do dvorskih hlapcev in dekel, ki so krompir sadili po navodilih samega učenjaka Parmentiera. Kmete je prav zato zanimala nova rastlina, ki jo je kraljevska hiša tako cenila. Sredi noči so se plazile številne sence na dvorske njive in izkopavale krompirjeve gomolje. Nihče jih ni motil pri tatinskem poslu. Zviti dvorni botanik je namreč naročil stražam, naj ne ovirajo ponočnih gostov, ki so hodili na njivo izkopavat prepovedano rastlino. Odslej se je krompir razširil po vsej pariski okolici in Franciji.

Na poseben način so krompir uvedli tudi na Angleskem. Kraljica Elizabeta je priredila 4. aprila 1851 svečano dvorno kosilo. Tu so prvič postregli gostom s krompirjem in odlej mu je bila odprta pot v vse hiše in vse kmetije, ki so se ga dotlej močno otepale in branile.

Kakor drugod se krompir tudi pri nas dolgo ni mogel udomačiti. Pozneje so ga začeli kmetje radi saditi ter so začeli celo žito zanemarjati. Resnici na ljubo pa bodi povedano, da so naši kmetjski pradedje bili prefrigani možje. Od žita je bilo graščaku treba tlajati desetino, medtem ko krompir ni bil v nobenih urbarjih zapisan. Zato so kmetje rajši sadili krompir, da se je graščak bolj gotovo lahko pod nosom obrisal za svojo žitno desetino. Tako je krompir postal naša prava narodna jed. In že v prejšnjem stoletju je naša pesem pela o vajakih krompirjevcih, kakor so še pred kratkimi desetletji dejali skranjskim deželnim brambovcem.

Krompir je zdrava jed, ki jo cenita bogatin in siromak. Siromak še mnogo bolj, ker mu je krompir večkrat edina hrana. Dandanes ljubeo kaj dobro ločijo razne vrste krompirja, katerih je baje že kakih 300. — Krompir pridelovati sicer ni težavna zadeva, vendar je treba paziti, kako in kam ga boš sadil. Globoko zorana zemlja, rahla pret mu je kaj všeč. Tako pišejo, da so na njivi, ki so jo zorali 10 cm globoko, pridelali 27 centov krompirja. Potem so njivo zorali 20 cm globoko ter so na njej pridelali 86 centov krompirja. Slednjič so zorali isto njivo 45 cm globoko, nakar so pridelali 102 centa krompirja. Orač, ki zdajle po veliki noči orješ svoje njive za krompir, orji globoko in Bog naj blagoslovi tvoje delo! Prosimo ljubega Boga, da bi zlasti letos obilno blagoslovil naše njive, vrtove in polja ter nam naklonil jeseni obilno krompirjevo letino!

Da bi bil koš jeseni zurhan

RADO MURNIK

Matajev Matija

VESELA NOVELA

Pri večerji ni bilo ne gospe Beti, ne gospodične Eleonore; tem boljše sta gosta zabavala svak in nečak. Gospod Krajcar mu je pokazal natanko, kako mora ravnati z električno žepno svetilko, z uro brez ključka in s trobentno, ki poje sama. Matajev Matija je bil ves srečen in prav otroško vesel, kakor obdarovan birmanec.

12.

Doma.

Andraž Hudopisk je sedel na klopi pod senčnatim orehom pred Matajevo bajto in pušil čedro. Po dolinici je valovalo žito in visoka, še nepokošena trava; na bližnjih holmih so počivali črnozeleni gozdi, v ostenju pa so modrejši hribi in se rahlo meglele gore v vedno nežnejših barvah. Berač je gledal zdaj za redkimi popoldanskimi oblaki, ki so počasi pluli nad Kačjo skalo, zdaj doli na Kobacajkin vrt, koder je smejala vdova posušeno perilo z razpetega konopca.

Nenadoma je pribrenčal lep, izredno velik rogač iz bližnjega hrastja in cepnil kraj Andraževe noge na tla. Mož ga je pobral in previdno zavil v svoj robec, da bi nesel živalec zaplanskemu sodniku, ki je rad nabiral mrgolince in golazen.

Ko je shranil brošča, je pa zagledal v zeleni goščavi sosednega holma dva klobuka in pod njima debelo, ruso glavo Matajevega Matije. Takoj mu je hitel naproti in ga prestregel na gozdni stezi onkraj potoka.

»Bog daj, Matija!« ga je pozdravljaval radovedno. »Kaj pa nosiš v košari?«

...spustil je dežnik in palico na tla in mu dal novo pipo, ki jo je prilekel izpod višnjevkastega, rumenopikastega robea iz košare: »Ali ni lepa?«

»Nekaj tudi zate,« je odgovoril Matajev Matija, spustil dežnik in palico na tla in mu dal novo pipo, ki jo je prilekel izpod višnjevkastega, rumenopikastega robea iz košare. »Ali ni lepa?«

»Prav lepa!« je viknil prosjak veselo. »Bog ti povrni stokrat! Oj, Matije, kako rad te imam zdaj! Oh, pa kar dve verižici imaš in urici menda tudi! Je, je!«

»Kaj pa Dimka, ljubi moj šepomah?«

»Dimka je zdrava in sevela,« mu je odvrnil Andraž. »Lej, Matija, šepomah mi pa ne smeš reči nikdar več! Hudo me žali ta grda beseda.«

»No, pa ne bom več!« je obetal Mataj. »Nisem vedel, da ti je tako zoprna. Vidiš, tukaj imam pa židano ruto za mlinarjevo Anko.«

»Hm... Matija... veš — se je obotavljaval berač z besedo. »Veš, davi mi je bilo dolgčas pa sem šel v mšlodoski mlin, ko sem pomolzel kravo. Pri Zagarjanovih sem zvedel, da je Anko zasnubil Devetakov Pavle iz Zaplane. Vse je že dogovorjeno in poroka je uganjena to jesen.«

»Kaj praviš?« se je zavzel Matajev Matija.

»Vidiš, kako so se ujele moje besede? Ali ti nisem zmeraj trobil, da se požuri pri dekletu, sicer bo prepoznale«

Matajev Matija je oprezno položil košaro v mehki mah, žalostno sedel na skalo tik steze in dolgo ni znil nobene besede.

Tiho ga je gledal Andraž. Bilo mu je žal, da je nahujskal Telebanovec zoper Mataja...

»Ti nesrečna dečlate!« je vzdihnil naposled Matija. »Pozabila me je kar v par dneh! To je pa vendar malo predebelo! Ali ji bo še žal! Zaslajljiva revica ni vedela, kakšna sreča bi je čakala pri meni!«

...Matajev Matija je oprezno položil košaro v mehki mah, žalostno sedel na skalo tik steze in dolgo ni znil nobene besede...

»Nič ne maraj, ljubi Matije!« ga je tolažil Andraž. »Ko sem še kaproloval, sem imel ne vem koliko ljubice — pa niti ena mi ni ostala zvesta! Tako so mlada dekleta vsa. Kaj boš zato...«

»Čemu sem romal v Ljubljano in privlekel židano ruto s sabo? Komu naj jo zdaj dam?«

»Veš, komu?« je hitel Hudopisk. »Daj jo — Mici Kobacajki! Čakaj! Poslušaj! Telebanovec so izvohali vse! Nekdo, poznaj ga vrag, jim je prinesel na nos, da si jo odkuril v Ljubljano. Tudi so našli tvoj koš v risu na razpotju pri brezjaku nad Golo Jamo. Strašno so jezni nate, posebno zato, ker si jo pobral v Ljubljano! Grozno se hočejo znositi nad tabo, kakor hitro te spet zagledajo. Zato ti svetujem tako: pojdi zdaj takoj k Mici, prosij jo zamere zavoljo berivke in podari ji kupljeno ruto. Mica ima veljavno besedo in premetena je; gotovo bo znala zasukati stvar tako, da ti togotra razkačenih sosedov ne bo škodovala prehudo.«

»Kobacajki sem namenil samo odpustke,« je dejal Matija in pristavil naglo: »Ej — pa naj ima še ruto! Pojdivale!«

Matija je pobral svoje stvari in ubrala sta jo za grmovjem zadaj na vrt k vdovi.

»Dober dan, Mica!« jo je pozdravljaval berač prav prijazno. »Oh, preveč si pridna, zmeraj delaš, kakor tam šebelica! Kako lepo perilo imaš! Lej, Mica, Matajev Matije ti je prinesel nekaj prav lepega iz Ljubljane, da bi popravil, kar sta zagrešila on in pa njegova Dimka. No, Matija, zdaj govori pa ti!«

Zenica je izprva grdo gledala Mataja, po Andraževih mendenih besedah pa se ji je začel jasiti mračni obraz.

»Ljuba Mica!« je izpregovoril Matija. »Lepo te prosim, nikar mi ne zameri, če sem te kdaj žalil. Tukaj ti prinašam odpustkov in židano ruto.«

»O, saj ni bilo treba!« se je že smehljala vdova in milostno sprejela darove iz Matajevih rok. »Saj je že zdavnaj vse pozabljeno! No, zahvaljujem te prav lepo, Matija! Ali nečeta malo v hišo? Prav dober jabolčnik imam doma.«

Šli so skozi vežo v prijetno hladno sobo. Mica je hitro pogrnila mizo s snežnobelim prtom, prinesla gostoma jabolčnika in jima narezala kruha in krače. Andraž je takoj izpraznil kozarec na njeno zdravje in si jel stročji z okusnim mesom.

»Bog vama blagoslovi!« je dejala vdova. »Poptrita malo, vrnem se takoj!«

»Poglej no, Matija, kako je tukaj vse čedno!« je začel Andraž tiho, ko je odšla. »Če bi bil jaz na tvojem mestu, bi vzel le Mico Kobacajko! Poslušaj Matija! Ali nima Mica največje bajte na Telebanovem? Ali nima dosti polja in gozda, pa nobenih otrok? Ali ni pridna gospodinja? Kje dobiš zdaj še tako kračo? In kuhati ti zna! Dvoje krav ima, pa troje četinicev in Bog ve koliko kokoši! Jajca spečeva skoraj vsak drugi teden v Zaplano. Mica ima denar, Matija! In ali ni še zmeraj urna ko srna? Mlinarjeva Anka vzame Pavleta, ti pa vzemi Mico in pokaži Anki, da se ne maraš kisati zavoljo nje. Mladih deklet zvestoba je redka kakor zelenega backa senca. Opri mi se starejšel Mar misliš ostati večer fant? Oj, bodi pameten, zmeni se z Mico! Nikolj ti ne bo žal, dobro se boš imel vse žive dni! No, kaj praviš, Matija?«

»He, he!«

»Le glej, da te ne prehitijo spet kdo drugi! Govoril bom zate z vdovo. Toda — fšaj so slabi. Meni daš deset goldinarjev na dan poroke. Kaj?«

»Čakaj no, da se mi ugreje misel!«

Hudopisk je naglo izpil še kozarec jabolčnika in šel na vrt k vdovi.

»Lepo imaš urejeno vse skupaj, Mica!« ji je govoril sladko. »Samo nekaj ni prav. Moža nimaš nobenega!«

»Kaj hočemo, je že tako volja božja,« je vzdihnila Kobacajka.

»Vidiš, Mica, jaz pa poznam nekoga, ki bi bil zate!«

»I — kdo neki?« je vprašala mirno, dasi jo je razburjala huda radovednost.

»Kdo? Matajev Matija! Poslušaj me, Mica! Matajev Matija je korenjak, da malo takih! In dobra duša je, mehka duša, rad se da voditi; pregovoriš ga, kakor hočeš. Mica! Mož je le mož! Mica, pamet! Ali hočeš do bridke smrti dolčas prodajati sama na svojem domu? Kaj meniš, Mica?«

»Jejhata — to ni kar tako, stvar je treba dobro premisliti dvakrat in trikrat!«

»Tako. No, le premišluj, le, Mica! Tudi Matija premišljuje! Kadar se naveličata premišljevat, se pa vzemita! Toda, Mica, draginja je huda. Deset goldinarjev mi daš po poroki, kajne?«

»Bomo videli, če bo res kaj,« je odgovorila vdova jako hladno.

Andraž je nejevoljno zmajal z glavo in se vrnil k Mataju. Kmalu za njim je prišla tudi Mica, nekoliko preoblečena: v lepi kočmajki, z nečim predpasnikom, v škripavih čevljih. Sedla je konec mize. Matija je pripovedoval o svojem potovanju, Andraž pa je modro molčal in pridno pil.

»Ljubi Matija, vsi sosedje so hudi nate, da si še v Ljubljano,« je rekla Mica, ko sta se poslavljala pozno popoldne. »Zapomni si, da bom na videz morala govoriti tudi jaz zoper tebe! Nič ne sme vedeti, da včleem s tabo. Nič se ne boji! Vse hočem zaobriniti tako, da te ne bo bolelo preveč! Z Bogom!«

»Z Bogom, Mica!« se je smehljaval berač. »Pa hvala za malico! Le srečno premišluj!«

Šla sta zopet zadaj skozi vrt. Potem pa je silil Hudopisk z Matajem naravnost skozi vas, da so ju morali Telebanovci videti.

...Jejhata — to ni kar tako, stvar je treba dobro premisliti dvakrat in trikrat!«

(Dalje prihodnjič.)

Naši mali

Tonka, mala Robinzonka

(Dalje.)

V eni školjki, postavljeni v jamico v pesku, je bilo nekaj belkaste vode. To je bila morská voda, ki jo je Tonka postavila na sonce, da je voda izhlapela in je tako dobila sol.

Zdaj, ko že pozna tudi ilovico, je njena delavnica nekoliko zapuščena. Zakaj zunaj si pripravila veliko ognjišče, kjer bo lahko žgala svojo posodo: prave lonce, lepe in pripravne za vsako kuhó.

Tonkin dnevnik

Poleg hiše si je Tonka uredila majhen hlevček. V njem je imela svoj dom Kozica, ki je postala Tonkina tovarišica v teh samotnih dneh na otoku. Nekega dne pa je doživela Tonka veselo presenečenje. Kar pogledjmo, kaj piše v svojem dnevniku. Nič ne bomo spremenili, tudi prapovisa ne bomo popravili. Tako naj bo, kakor ga je Tonka napisala v veden spomin nanjo.

15. marca.

Danes velika novica! Prišla sem Kozici voštit dobro jutro, pa... pa sem našla tri... Kozice namreč. Dve majhni kozici ali dva majhna kozlička, ne vem še natančno, kaj bo iz njih. Tako sta ljubka, lepo okrogla. Tiščala sta se moje Kozice in meketala kot mladi jančki.

Kozica ju je gledala s svojimi velikimi, mehklimi očmi, jaz sem jo objela, njo in njena mala dva in sem odhitela k svojemu ognjišču. Toda danes ni šla za meno.

16. marca.

Kozica ima mleko, pravo mleko kakor krava. Tako se moram smejeti, mala dva je molzeta. Tudi jaz sem namolzela nekoliko mleka v eno skledico. Pustila se je molziti in me je gledala, ko sem pila. Tako čudno diši, kakor tisto mleko od koe, ki smo ga pili, ko sem bila pri svoji teti na Dolenjskem enkrat za dva meseca.

Male kozice že same hodijo. Bog ve, kje so se naučile. Pa nič ne padejo.

Danes sem bila dolgo pri njih in sem jih božala, vse tri, da ne bo katera mislila, da je ne maram. Potem sem pa začela računati. Tak imeniten račun sem sestavila, le poslušajte:

Če bo imela moja Kozica vsako leto dva mladiča in ta dva zopet dva vsako leto, koliko bo Kozic in Kozličkov čez deset let?

Ta naloga je zelo težka za izračunati, zato jo bom napisala v dnevnik:

1. leto	1+2	=	3
2. leto	3+2×3=3+6	=	9
3. leto	9+9×2=9+18	=	27
4. leto	27+27×2=	bom kar množila	81×3= 243
5. leto	je hitreje		
6. leto	243×3	=	729
7. leto	729×3	=	2187
8. leto	2187×3	=	6561
9. leto	6561×3	=	19683
10. leto	19683×3	=	59049

Nisem mogla dokazati, da je res tako, toda že se bo skozi deset let godilo, kakor sem zapisala, bom štela svojo čredo in bom videla, če sem prav računala. Ta račun bo zelo dolg.

Naračunala sem torej, da bom imela čez deset let 59049 kozic... zato moram še takoj zdaj začeti z delom, da povečam svoj hlev.

Bog ve, če je tudi sv. Genovefa, ki je bila samo dolgo časa v gozdu z malo srno, in katere

povest mi je mama pripovedovala lansko zimo, tudi delala take račune. Jaz sem kakor ta sveta Genovefa, ker jem surovo sadje in sem postavila svojo kapelico, ne vem pa, če sem tudi asketka, kakor je rekla mama za sv. Genovefo, ker mi ni nikoli povedala, kaj je ta reč.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Pri botri na zapečku

Draga botra! V »Domoljubu« sem brala, da imaš rada otroke in jim pripoveduješ pravljice. Zelo rada bi tudi jaz prišla k tebi na zapeček, da bi slišala tvoje pravljice.

Mene bi zelo veselilo, če bi ti hotela priti o veliki noči k nam na pirbe. Stanujem v Orehovcu pri Kostanjevici, ki je zelo prijazna vasica. Stoji na pobočju Opatove gore. Imenitno se bova zabavali. Na velikonočni ponedeljek bova šli na izlet v Opatovo goro. Spoloma bova nabirali zvončke in teloh. Nekaj cvetic bova nesli tudi Materi božji na Mirčev križ. Le pridi, saj boš kljub temu, da si stara že devetdeset let, še lahko hodila. Priprčana sem, da si še vedno trdna in gibčna.

Praviš, naj ti otroci izberemo ime. Jaz bi ti najrajši rekla Jera.

Zelo sem radovedna, kako se pišeš. Dovolj ljuba botra, da te vprašam, ali si že poročena ali se še nameravaš.

Ako mi bo sreča mila, da pismo ne bo frčalo v tvojo nenasitno peč, se bom še kaj oglasila. Pri srčno pozdravlja tebe in g. urednika Mici Zalokar, II. r. višje ljud. šole, Kostanjevica.

Draga Mici! S tvojo izbiro, naj mi bo Jera ime, sem prav zadovoljna. Tudi meni je to ime prav všeč. Seveda pa ti ne morem obljubiti, da bo tvoja želja obveljala. Bomo videli, za kaj se bodo drugi otroci odločili. Večina bo obveljala, kakor sem obljubila.

Računati pa dobro znaš, v tem te moram pohvaliti. Mojo starost si prav izračunala. Tudi na goro bi še prišla kljub svojim devetdesetim letom, če bolj počasi bi hodile, ker me že nahuha tare. Ker si tako brihtna, boš pa nemara tudi uganila, kako se pišem. Če se ta vozal razvozlaš, pa bom rekla, da si zares odprte glave.

Milostno ti tudi dovolim, da smeš vprašati, ali sem že omožena ali če se šele mislim. Zakaj ne bi smela vprašati? Svojo botro smeš vse vprašati. Samo botra ti na to vprašanje ne bo odgovorila. Vidiš, tako je.

Moja peč je zdaj uganila in ne žre nobenih pisem več. Preveč toplo je že in g. urednik noče nič več kuriti. Zato sem se tudi morala izseliti iz zapečka in sem se vrnila na svoj Grič. Pa me pridi tja kaj obiskat. Tudi tam je zelo prijetno.

Lepo te pozdravlja tvoja botra.

Ali znaš misliti?

Na preprosto dopisnico (lahko je že uporabljena) položi novc za 20 c in nariši okrog njega krog s svinčnikom. Nato krog izreži. Zdaj pa je tvoja naloga, da skozi ta krog, ki je tako velik kot novc 20 c, spraviš novc za 1 liro, ne da bi pri tem poškodoval rob kroga. Na videz se zdi to ne-mogoče, vendar pa je naloga prav lahka. Kdo jo reši?

(Rešitev: Dopisnico prepogni dvakrat, podolgem in počez, nato primi skupaj obe nasprotni strani in jih previdno razgrni. Krog se je tako sprememil v elipso, skozi katero lahko novc za 1 liro brez težav zdrkne.)

Pisma brez kuverte.

Spričo vojne se je pisemski promet v Nemčiji zelo povečal, zlasti med vojaki na fronti in njihovimi svojci. Da bi prihranili papir, so v Nemčiji pričeli znova uvajati znane zalepke, ki so jih uporabljali že pred in med prvo svetovno vojno. Tako bodo prihranili precej papirja, saj se pri zalepki takorekoč piše pismo na notranjo stran kuverte, pri običajnem pismu pa se notranjost kuverte sploh ne uporablja.

Iz narave

V novo življenje

Da se nekatere živali, na primer, polh, netopir, svizec, jazbec, hrček in medved umaknejo mrazu in lakoti, torej najtežjim skrbem zimske dobe, je vsakemu znano. Ta lastnost je morda v tem ali onem kdaj zbudila zavist, ki izvira iz želje, umakniti se vsakdanjim skrbem v več mesecev trajajoče spanje. Toda pustimo prazne marnje in se povrnimo k predmetu.

Nekatere živali v naših krajih zimske, ledenomrzle dni kar prespe. Kaj je temu vzrok? Nekateri sodijo, da pomanjkanje primerne hrane, drugi krivé mraz. Če gledamo prvo, pomanjkanje hrane, opazimo, da gredo spat res predvsem take živali, ki si v zimskem času ne najdejo primerne hrane bodisi, da je ta rastlinska, bodisi, da je živalska, pa je pozimi ni mogoče najti, hroščev, polžev, mušic itd. Nekatere živali, kakor polhi, netopirji in drugi, si za dobo zimskega spanja ne pripravijo prej nobene zaloge, ker ves čas samo spe, drugi, kakor hrček, vervečka itd., pa si preskrbe za tiste dni, ko so budni, lepo zalogo hrane.

Netopir spi zimsko spanje

Kako spe živali zimsko spanje? Ker je zimsko spanje čas dolgega in hudega posta, se žival na to dobro pripravi tako, da si nabere zalogo masti pod svojo kožo. Tako n. pr. delata netopir in polh. Druge pa nakopičijo zalogo hrane v svoja prezimovališča. Hrček si zgradi posebno, od letnega ležišča drugače zgrajeno prezimovališče, pred kateroga nanosí velike kumpje žita, potem zadela vse dohode in izhode. Podobno napravijo jazbec, jež in svizec. Netopirji se obesijo z nogami na kako oporo in vise t glavo navzdol. Krča pa uporabijo za nekaj plašč, v katerega se popolnoma zavijejo. Te živali prezimujejo včasih kar posamezno, včasih

Življenje se vrača

(Nadaljevanje na 11. strani)

Opisu, ki ni bil volk

SKORO 100 LET STARA ZGODBA IZ NAŠE VASI

(Zapisal † Andrej Mejač.)

Sitarju se je pričelo dremati, sprevidel je, da je najbolje, ako gre domov. Plačal je naročene poliče vina ter želel vsem mnogo zabave in srečno lahko noč! Janče ga je spremil in mu skrbno pogrnil odedo čez sedež. Sitar je pognal, pa še modroval sam s seboj o psu, ki ni bil volk, pa o volku, ki ni bil pes. Doma je zapeljal kripo v kolarnico, spravil konja in drugo v hlev, sam pa se je podal v hišo in se vlegel k peči, kjer je navadno prenočeval, kadar je prišel ovinjen pozno domov.

Sitar pelje domov volka

Zjutraj je zgodaj vstal ter šel pogledat na dvor in v hlev. Ko je stopal mimo kolarnice, mu je šinila smrdljiva sapa v nos. Misli je, da prihaja iz bližnjega gnojišča. Tedaj se ozre na kripo. Kup na sedežu se mu je zdel večji. Odgrne plahito in prav kmalu pod ajdovico opazi mrtvega psa, ki je zelo smrdel. Molče zategne kripo še dalje v kolarnico in odide po svojih opravkih.

Bilo je konec tistega tedna. Našovec so svojo živino le v poletju gonili napajati na potok Brnik. V zimskih mesecih, ko je bila voda v poloku mrlza, so jo nosili in vozili svoji živini iz globokega vodnjaka-studenca, ki je stal sredi vasi. To pa zato, ker je bila voda iz vodnjaka bolj

po dve ali več skupaj. Vedno si poiščejo dobro zavarovan prostor.

Ko živali zaspe, se telesna toplota močno zniža, dihanje postane počasnejše in šibkeje, srce utriplje počasnejše, vse življenje poteka veliko bolj počasi, ker mora žival pač z nabrano zalogo masti varčevati.

Ko se pa začne narava prebujati k novemu življenju, ko začno pihljati južni vetrovi, ko se sneg poslovi z naših gričev in dobrav, tedaj pride v navikleno mrtva telesa spečih živali novo življenje. Telesna toplota se naglo veča, srce utriplje hitreje, dihanje postaja krepkeje, treslica, ki se loti živali preskrbi, da se zviša telesna toplota. Če vzamemo za zgled netopirja, vidimo, kako se začne to ekoraj mrtlo telesce tresiti, gibati, noge iščejo novih prijemov, dihanje je urnejše, koža kril, ki je bila ovita krog telesa, se razpenja, usesca, ki so bila doselej povešana, se razpno in zravnajo, noge se ločijo od opore, žival pade... toda med padom se krila razpno in netopir, ta znani šiš-miš ali pol tiča pol miša steti v lepo mlado naravo.

Ce pa se zgodi, da kak topel zimski dan izvabi netopirje iz zimekega spanja v naravo, se ob prvem mrazu vrnejo v prezimovališča in si poiščejo natančno isti prostor, kjer so prezimovali dotlej, znova zaspe in čakajo stalnih toplih dni.

Vse to dogajanje pa spremlja pri živalih, ki spe zimsko spanje, velika sprememba v telesu samem, zlasti v jetrih. Tu so nakopičene snovi, ki povzročijo zimsko spanje in snovi, katere žival spet zbude iz spanja v novo življenje.

zdrava kakor pa zmrzlina iz potoka. Tako sta prišla dva sosednja fanta, Dvorčev Jaka in Kozeljev Janez s svojimi vedri k vodnjaku po vodo.

>Ne vem, kaj to pomeni; naši konji nočejo te vode piti,« reče Jaka.

>Naši tudi ne,« pravi Janez.

>Naši tudi ne,« pripomni sosed, ki je slišal pogovor. >Morali bomo iti na potok ponjo.« Medtem pride nekaj žensk s škafi po vodo, med temi tudi Oborhova mati, ki so slišali ta pogovor, pa pravijo: >Kaj pa bi bilo, ko bi bil kdo onega psa, ki ste ga oni večer na Breg poslali, v vodnjak vrgel?«

Medtem prideta fanta od sosedov in povesta, kako so konji iz potoka vodo radi pili. Prihitela je skoraj vsa vas skupaj. Ngaovorijo Oborhovega pastirja, da je vsedel v vedro. Fant se je spet izgovarjal, češ da se je le za kravjo pašo vdinjal, pa vse ni nič pomagalo. Janče ga je grdo pogledal, pa je šlo. Spustili so ga v vodnjak in prav kmalu je prišel tam doli kričati:

>Volk, volk! Ne volk, pes plava nad vodo in prav strašno smrdi!

Dobro so vedeli, kdo jim je to naredil, toda tiste čase so molčali in navadno take stvari za plotom domače vasi poravnali. Ni bilo potreba komisij in ogledov in vse, kar je s tem združeno. Može so koj vedeli, kaj jim je storiti. Najprej so smrdečo žival iz vodnjaka potegnili ter jo, kakor pred stoletji Huni svojega kralja, neznamo kam pokopali. Vsi vaščani so prišli skupaj in dva dni in dve noči vrteč se, so vso okuženo vodo iz vodnjaka pozajeli in izvlekli in vodnjak popolnoma osušili in očistili. Veliko jim je pomagalo tudi to, da je bila tista zima dolga, ostra in suha, da je podzemski studenec popolnoma opešal, ker sieer bi dela tudi v enem tednu ne bili dovršili.

Spet nekaj dni potem, ko je bil vaški vodnjak očiščen, ko se fantom in dekletom žulji, ki so jih dobili pri vrtenju »motorog« pri vodnjaku, še niso dobro zaečili, je prišel še neki gospod, ki je na Bregu in v Našovah izpraševal o psu in o vodnjaku. Bil je sluga od kantonske gosposke iz Mekinj, kamor je tedaj ta stran Gorenjske spadala. Zavil je k Oborhu. Tam mu je oče postregel z nekaj polički kraškega terana, mati pa je prinesla veliko domačo klobaso ter še nekaj za po poti zavila. Mož pa je postal nato slep in gluhi!

Fanta se pogovarjata, da konji ne marajo te vode

Hudobni Sitar je nekaj časa precej vlekel na ušesa, kaj se govori, posebno se je bal »grivarjev«. Tako so tiste čase rekli varuhom pravice, ker so tiste čase nosili klobuke, katere je krasila konjska griva. Ker pa tudi »grivarjev« od nobene strani ni bilo, se je malo skoražili, tako da je prišel nekega dne k Oborhu na en polič.

Oborh pa mu je tole povedal:

>Ti, Sitar, veliko dela si nam napravil, tudi kazen od gosposke si zaslužil, pa mi te nismo hoteli izdati, ker želimo, da se stari ponos ohrani med nami in našimi potomci. Toda eno te čaka in temu se ne boš izognil! Plačal ga boš eno vedro, to je ravno en »estrajh« ali 40 bokalov poštene mere, da si tako začelimo žulje, ki smo jih dobili tiste dni in noči, ko smo vlekli okuženo vodo iz vodnjaka.«

Moža sta si segla v roki, nesla kupico k ustom in hkrati zaklicala: »Možitbog« — Pomozji ti Bog!»

Prišla je žegnanska nedelja, spomin cerkvene žegnana v Komendi, prvo nedeljo po prazniku sv. Jerneja. Spet so pokali malteški štuki pri cerkvi sv. Petra, gospodinje so peklo štruklje in evrle bobe. Našovec so povabili sosedo Bržane na semenj. Veselo je bilo tisto popoldne pri Oborhu, kajli Sitar je plačal že določeni mu delež, prispevali so oboji vaščani tudi svoje, in tedaj se je potrdilo sosedovsko prijateljstvo, ki drži še dandanes! (Konec.)

PRAVNI NASVETI

Prekinjeno učenje rokodelstva. D. P. R. Neprevidno ste ravnali, ko ste pred letom odpeljali sina, ki se je učil rokodelstva, domov. Po našem mnenju vaša bojazan pred nemiri ni bila zadosti tihen razlog, da ste prekinili sinovo učenje, kar zdaj delodajalec očitno smatra za razdor učne pogodbe. Ni verjetno, da bi mogli mojstra prisiliti, da sina zdaj vzame spet nazaj v učenje. Dolžan mu je pa vrtni njegovo obleko, odnosno okškodnino, ako se je obleka po njegovi krivdi izgubila. Če pa je obleka brez mojstrske krivde izginila, on ne odgovarja za okškodnino. Ako mislite, da obleko zadržuje mojster, ga lahko tudi s tožbo prisilite, da jo vrne.

Obljuba glede izročitve posestva. J. K. Če vam je zakonski drug obljubil da vam bo posestvo daroval, je taka obljuba neiztožljiva, ako ni napravljena v obliki notarskega zapisa. Zato ga ne boste mogli prisiliti, da vam izroči posestvo.

Oskrba sestre. Z. C. Brat nima zakonite dolžnosti skrbeti za sestro. Drugače pa je to, če se je k temu obvezal, ko je n. pr. prevzel posestvo po starših, ali pa ob kakšni drugi priliki. Seveda je pa njegova krščanska dolžnost, da ne pusti sestre v pomanjkanju, ako lahko zanjo skrbi. Glede oddaje v kakšen zavod (ubožnico, hiralnico), bi se bilo pomisliti z upravo tistega zavoda. Tam boste tudi zvedeli, pod kakšnimi pogoji jo zavod sprejme. Morda bi tudi občina kaj pripevala, če sorodniki veega ne zmorejo.

Oče z devetimi otroki. F. S. Plačevanja neposrednih davkov ste bili oproščeni le, dokler ste imeli devet živih otrok in če vsota davkov po vseh davcih ni oblikah ni presegala 190 fl. Ker vam je en otrok umrl, nimate več pogojev za oprostitve. Zato boste naloženi davek morali plačevati. — Kar se tiče plačevanja vojnice, jo bo moral ein, ki ni bil sposoben za vojaka, plačevati, dokler predpisi o plačevanju vojnice ne bodo razveljavljeni. Pravica države od izterjave odmerjenega davka zastara čez pet let od dne, ko se je priobčila odmera davkoplačevalcu. Ta predpis zakona o neposrednih davkih, ki je še v veljavi, se uporablja tudi za izterjavanje vojničnega davka. Zato bodo lahko izterjali od sina zaostali davek za pet let nazaj, če bo prišel do kakšne imovine.

Predelano kolo. N. U. Orožniki so opazili, da je na ogrodju vašega kolesa napisana drugačna znamka, kakor je vpisana v prometni knjižnici. Kolo ste kupili od nekega mehanika, ki je kolo predelal. Orožniki zahtevajo, da jim predložite potrdilo bivšega lastnika kolesa o nakupu kolesa z znamko, ki je na kolesu. Takega potrdila pa vam prodajalec ne da, ker je že minilo več let, odkar ste kolo kupili. Vprašate, kaj bi storili. — Izgleda, da sumijo, da kolo ni poštenega izvora. Gotovo bo zadostovalo orožnikom, da točno poveste, kdaj in kje ste kolo kupili. Tako bodo lahko ugotovili, kdo je bil prej lastnik, kakor tudi, kje ga je on dobil in kakaj ga je predelal. Če je vse to res, kar nam pišete, se vam ni treba bati kakšnih posledic, vsaj ne kazenskih.

Nadaljevanje na 12 strani zgoraj.

Pravni nasveti

Dočna pravica žene. M. E. Zena, kakor tudi mož, ki preživi svojega zakonikega draga, ima v primeru, da umrlj zakonik drug ni zapustil opo. roke, po postavi pravico do tretine zapuščine, če žive tudi še zapustnikovi otroci. Če pa ni otrok, ampak žive zapustnikovi starši ali njihovi otroci, ali pa stari starši, pa žena deduje po postavi polovico zapuščine. Razen dednega dediča grede preživitelju zakoncu preminule, ki so potrebne za gospodinjstvo. Če je v vašem primeru pokojni mož še pred smrtjo polovico posestva izročil nasledniku, ne morete od tiste polovice zahtevati dednega dediča.

Prošnja za dovoljenje vožnje s kolesom. K. I. E. Le za ozemlje izven mesta Ljubljane, morete na prošnjo dobiti dovoljenje za vožnjo s kolesom. Tako dovoljenje izda v primerih dokazane potrebe poveljništvo Kr. karabinerjev za kraj, ker ima pro. silnik svoje stalno bivališče, ali tjer navadno biva. Za mesto Ljubljano pa tista odredba takih dovoljenj ne predvideva.

Odpoved stanovanja ali povzicanje najemnine. K. N. Pred leti ste podedovali hišo, ki vam je donosala toliko dohodkov, da ste se za silo preživljali. Zdaj r najemninu ne morete več živeti. Stanovanje bi lahko oddali za višjo najemninu, vendar pravilo, da ne morete odpovedati. Vprašate, ali so res taki predpisi, da tudi tisti, ki ima hišo za užitek, ne more zahtevati višje najemnine, ali pa sta. novanje oddati drugemu najemniku, ki bi rad več plačal. — Po sedanjih postvah najemnine ne smete povikati in tudi stanovanja ne morete odpovedati brez predpisane odgovodnega razloga. Tak razlog, kakor ga vi navajate, to je, da imate hišo za užitek in da vam zdaj premalo donša, ni zadosten odpovedni razlog. Zato bi bila vaša odpoved po sodišču zavrnjena. Zakonit odpovedni razlog bi na primer bil, da bi rabili stanovanje za sebe ali za svojega oženjenega sina ali omoženo hčerko.

Izdelujem
razna vrsta
za krošnje žag.
Avtomatizirane
brusilne
stroje za bru-

šenje gaterških in krošnih žag.

Fran Lončar

izdelovatelj avtomatiziranih brusilnih strojev
Cclorška 43, Ljubljana VII, tel. 20-84

Nalagajte
denar v
solidnem
zavodu, v

Hranilnici in posojilnici z. z. n. j. V Ribnici

Zavod daje posojila pod najugodnejšimi pogoji
Posluje v lastni hiši poleg dekliške šole

Pastirsko pismo pariškega nadškofa.

Po vseh pariških cerkvah so zadnje nedeljo brali pastirsko pismo, ki ga je poslal pariški nadškof Suhard in v katerem toliko nasti svoje tistih, ki so postali žrtve letalskih napadov. Pismo med drugim pravi:

»Mislimo predvsem na nesrečne žrtve, na pri-
našete in objokane družine, na tiste, ki so ostali

Preiskaveza redilni prašek
»REDIN« za prašiče

Pri malih praških posuše Redin prašek hitro raz, krepi kosti in jih varuje raznih bolezni. Večji praški pa se tudi dovirto hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadržite se zavitek na 1 prašiča ter stane 1 zavitek 1.50, 200 paketi 1.30, 3 zav. po 200 L. 20, 4 zav. po 200 L. 25. Mnoge zdravilne posem. Parite: »REDIN« se dobi samo v gorini hiši.

Prodaja drogerija Kant, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na delni pa zahtevate Redin pri Vašem trgovcu ali drogeriji, ker si pribirate Redino. Naročniki in poravnane Trieste in Gorice morajo poslati denar vnaprej.

brez streme. Ne nameravamo razpravljati o dogodkih, ki so sami po sebi dovolj zgovorni, pač pa važno vernike, naj povzdignejo svoje oči k nebu. Za številne žrtve prosimo, naj bi jim Bog dal večni pokoj; za tiste, ki leže težko ranjeni po bolnišnicah,

Brzoparilnike, gnojnične
črpalke, Gama,

s 10 letno garancijo nudi

Podržaj Ciril, lg 147

pri Ljubljani

cah, prosimo Boga, da bi čimprej okrevali in se pozdravili. Zlasti pa prosimo, da mirno in delavno francosko ljudstvo, obhudovanja vredno tudi v nesreči, ne bi več doživelo takšne in podobne nesreče. Prosimo pa tudi Vsemogočnega, da bi Fran-

cija, ki je izgubila že toliko svojih sinov in toliko premoženja, dobila spet mir, ki ga samo Bog more dati. Zato odrejamo, naj se s takimi čustvi mol po vseh cerkvah po en očenaš, zdrava Marija ter molitve za pokojne žrtve.

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče službe L. 0.20 za besedo; v ženitvenih oglasih in dopisih beseda L. 1.—; v vseh drugih oglasih stane beseda L. 0.60. Vsem oglasom se pršteje še oglašni davek. Na manjši znesek L. 7.—, za ženitvene oglase L. 20.—, Redni Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj pri oglasih gospodarskega značaja.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Vajenca z vso oskrbo
sprejme takoj Novak
Miroslav, mizar, Rovte
145, nad Logatecem.

Plemenskega bika
prodam — Cestovar,
Podsmreka št. 38, p.
Dobrova.

Kovaškega pomočnika
takoj sprejemem. Kunc
Anton, Sinja Gorica 29
p. Vrhnika.

Mesarskega vajenca
poštenih, kristanskih
staršev, sprejme takoj
I. Müller, Jančeva 15,
Ljubljana.

Bika, montafenca
sivega, starega 15 me-
secev, ima naprodaj
Marija Pogorelec, Pod-
tabor 15, p. Struge na
Dolenjskem.

Pašten kmetski fant
trezen in nekadilec,
vajej konj in vsega
kmečkega dela, dobi
službo. Dobra plača in
dobra oskrba. Anton
Novak, Ljubljana, Ste-
panja vas, Litijaska 1.

Lepe prašičke
prodam. Kupim nekaj
semenskega krompirja
po dogovoru. Naslov
v upravi »Domoljuba«
pod št. 1571.

Fige in brinje
za šganjekubo ima
stalno na zalogi po
najnižji ceni tržka
Ivan Jelačin, Ljubljana,
Aškerčeva ul. 1,
Telefon 2467.

Prevzemalce —
Nakupovalce

išče v vsaki občini ve-
letgovina. — Delo ob-
stoj v nakupovanju in
prevzemanju raznih
stranskih kmetijskih
pridelkov. Plača in
provizija. Agilni ga-
rancije sposobni in
neoporečni bivaljci v
občini v kateri bi de-
lovali naj pošljejo po-
nudbe s opisom de-
delovanega delovanja
na upr. »Domoljuba«
pod »Lir 2000«.

2 mizarska pomočnika
sprejemem takoj na de-
lo. Matjaž Kocjan,
Buc, št. Vid pri Stični.

Hiapca in dekle vajenca kmečkih del, takoj
sprejemem. Ljubljana, Voš-
nikova cesta št. 14.

Fanta na vsa kmetijska dela, poštenega, takoj
sprejemem. Zajc, Jarše pri Ljubljani št. 7.

Črni gaber

kupim
vsake množine po ugodni ceni
Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo
»Domoljuba« pod številko 13152.

Kdor rad bere »Domoljubac«,
ima najcenejše razvedrilo!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročitvu

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

»Domoljubac« stane 20 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-84. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Koviček. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.